

International
SOCIAL SCIENCES
STUDIES JOURNAL

SSSjournal (ISSN:2587-1587)

Economics and Administration, Tourism and Tourism Management, History, Culture, Religion, Psychology, Sociology, Fine Arts, Engineering, Architecture, Language, Literature, Educational Sciences, Pedagogy & Other Disciplines in Social Sciences

Vol:5, Issue:46
sssjournal.com

pp.5506-5517
ISSN:2587-1587

2019
sssjournal.info@gmail.com

Article Arrival Date (Makale Geliş Tarihi) 22/08/2019 | The Published Rel. Date (Makale Yayın Kabul Tarihi) 10/10/2019
Published Date (Makale Yayın Tarihi) 10.10.2019

**14-18 YAŞ ARASI ERGENLERİN PSİKOSOSYAL GELİŞİM DÖNEMLERİ
KAZANIMLARI İLE BENLİK SAYGISI ARASINDAKİ İLİŞKİNİN
DEĞERLENDİRİLMESİ**

EVALUATION OF RELATION BETWEEN PSYCHOSOCIAL DEVELOPMENT PERIOD
EARNINGS AND THE SELF-ESTEEM OF ADOLESENTS BETWEEN AGES 14-18

Safiye AKGÜNEŞ

Istanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, İstanbul/TÜRKİYE

Dr. Öğr. Üyesi. Şahide Güliz KOLBURAN

Istanbul Aydın Üniversitesi, Psikoloji Bölümü, İstanbul/TÜRKİYE

Article Type : Research Article/ Araştırma Makalesi

Doi Number : <http://dx.doi.org/10.26449/sss.1793>

Reference : Akgüneş, S. & Kolburan, Ş.G. (2019). "14-18 Yaş Arası Ergenlerin Psikososyal Gelişim Dönemleri Kazanımları İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi", International Social Sciences Studies Journal, 5(46): 5506-5517.

ÖZ

Araştırmanın amacı 14-18 yaş arası ergenlerin psikososyal gelişim dönemleri kazanımları ile benlik saygısı arasındaki ilişkiyi incelemektir.

Araştırmanın evrenini; İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan devlet ve özel okullarda eğitim görmekte olan 8. ve 12.sınıf aralığındaki öğrenciler oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise 2017-2018 yılında Üsküdar ilçesinde öğrenim gören toplam 200 öğrenci oluşturmaktadır. Bunlar içinden hatalı veya eksik ölçek dolduran 6 öğrenci çalışmaya dahil edilmemiş ve toplam 194 öğrenci değerlendirmeye alınmıştır.

Araştırmada kullanılan ölçek ve envanterler; Kişisel Bilgi Formu, Veli İzin Formu, Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeği ve Coopersmith Özsaygı (Benlik Saygısı) Envanteri 14-18 yaş arası öğrencilere uygulanmıştır.

Araştırmanın sonucunda elde edilen bulgular 14 -18 yaş arasındaki ergenlerin psikososyal gelişim dönemlerindeki kazanımlarıyla benlik saygıları arasında ilişki olduğunu göstermektedir. Bu çalışmada, psikososyal gelişim süreçlerinden biri olan girişimcilik kazanımı, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Erkek ergenlerin girişimcilik ortalaması (40,2), kızlardan yüksek (38) olarak bulunmuştur.

Yaş gruplarına bakıldığında 16-17 yaş grubunun özgüven ortalaması, 14-15 yaş grubundan daha yüksektir. Aile tipine göre ölçekler karşılaştırıldığında; istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar ortaya çıkmamıştır. Bu araştırmaya göre yaş ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ergenlik dönemi, Kimlik gelişimi, Benlik saygısı, Psikososyal gelişim

ABSTRACT

The aim of this study is to investigate the relationship between self-esteem and psychosocial development gains adolescents aged 14-18.

Within the scope of the dissertation, a research that has been carried out in Istanbul / Uskudar, Individuals who have attended to the research were 200 8th and 12th grade students between years 2017-2018.

In the research Parents Attitudes Inventory Test anxiety inventory and additionally personel information form has been implmented to subjects between ages of 14-18.

In this case the analyzation of data was done by Using SPSS 12.0 Statistical Programme for Social Science.

Finding have demonstrated that attitudes of ages 14-18 there was a relation between their psychosocial advancement stages and their self-esteem.

In this research one of the processes of psychosocial development stages, entrepreneurship acquisition has a significant diversity between ages. The average points of male adolescents(40,2) which is a noteworthy difference than female adolescents(38).

When looked at the age group 16-17 has a lot higher self-confidence average score than age group 14-15.

When comparing the scales according to family type, systatically there hasn't been a significant difference occurred. According to this research there was a positive and low stage relation between age and self-esteem.

Key words: Identity deveopment, Adolescents, Self-esteem, Psychosocial develop

1. GİRİŞ

Birey doğumundan itibaren zaman ilerledikçe birçok farklı süreçle karşı karşıya kalmaktadır. Sosyal bir varlık olan insan, çevresiyle sürekli doğrudan ya da dolaylı olarak etkileşim içindedir. Bu etkileşimler ve dönemsel kazanımlar ergenlik dönemindeki kimlik kazanımı sürecinde rol oynamaktadır. “Kulaksızoğlu'nun (1998) tanımı gereği ergenlik; İnsan vücudunun, hormonal, cinsel, sosyal, duygusal, kişisel ve zihinsel değişikliklerin ve gelişimin tuğlaların başlangıcında ve vücudun büyümesinin sonunda özel bir aşamada sona erdiğine inanılmaktadır (Özbay ve Öztürk, 1992).

Ergenlik dönemi içerisinde yer alan kavramların “gençlik dönemi” kavramlarıyla açıklanmasının yarattığı yanlış algı iki dönemi de tüm özelliklerinin farklılıklarına rağmen eksik bırakmaktadır. Öyle ki kronolojik olarak gençlik dönemi, ergenlik döneminden sonra gelmektedir ve burada ergenlik dönemi daha kapsayıcı bir şekilde bulunmaktadır. Ergenlik döneminin birçok farklı yüzünün olması çalışmanın kapsamında anlatılmak istenmiştir. Öte yandan sosyal bir varlık olan insanın dış dünyayla etkileşimine ergenlik dönemi penceresinden bakılmıştır. Öz benlik duygusu ile hayatta karşılaştığı durumlar arasında denge kurmasının önemine fazlaca değinilmiştir. Sosyalleşme durumu doğumdan itibaren toplumda kabul görme güdümüyle belli evrelerden geçen bir süreçtir. Sosyal bir fenomen olarak sosyalleşme, doğuştan topluma üyelik kazanmanın belirli aşamalarında bireyden beklenen karşılık gelen rolün ve ilgili normların tanınmasından ibarettir (Aksüt ve Batur,2007).Olumsuz durumlarda karşılaşılan sapma; kimlik bocalaması, kimlik bunalımı, kimlik karmaşası kavramları literatür incelemeleri yapılarak açıklanmaya çalışılmış; psikososyal gelişim dönemlerindeki olumsuz yaşantıların bireyin sonraki gelişim dönemlerine etkisi araştırılmak istenmiştir.

1.2.Çalışmanın Amacı

Çalışmanın amacı; ergenlik döneminden önceki kazanımların, ergenlik dönemi aşamasındaki kazanımlar ile benlik saygısı arasındaki ilişkinin araştırılmasıdır. Bu araştırmanın kuramsal altyapısını Erikson'un Psikososyal Gelişim kuramı oluşturmuştur. Erikson'un psikososyal gelişim dönemleri ölçeğinden yola çıkarak ergenlik öncesi kazanımlar olan güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık, ile ergenlik dönemi kazanımları olan kimlik ve yakınlık kazanımları arasındaki ilişki ele alınmıştır. Coopersmith benlik saygısı ölçeğiyle de anne-babayla ilişkiler, arkadaşlık ilişkileri, okul yaşamı, okul başarısı gibi alanlarda çocukların kendilerini nasıl algıladıklarını ve özsaygı düzeylerini belirlemek amaçlanmıştır.

Araştırmanın genel amacı doğrultusunda alt amaçlar da şu şekilde belirlenmiştir;

1. Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar, benlik saygısını yordamakta mıdır?
2. Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile benlik saygısı arasında bir ilişki var mıdır?
3. Benlik saygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş grupları (14-15, 16-17 ve 18-19 olmak üzere 3 yaş grubu ele alınmıştır) arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Benlik saygısı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
8. Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile aile tipi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.2. Çalışmanın Hipotezi

Bireyin hayatı boyunca yaşadığı en yoğun ve önemli değişiklikler ergenlik döneminde meydana gelmektedir. Kimlik oluşumu sırasında doğumdan itibaren edinilen deneyimler, bilgiler içinde bulunan toplumun sosyo-ekonomik yapısı önemli rol oynamaktadır. Birey ergenlik döneminde çok fazla etkileşime maruz kalmakta ve onu yönlendiren unsurların devamlılığını sağlamak zorunda kalmaktadır. Ergenlik döneminde yer alan gelişim yüzleri incelenmektedir.

Bu çalışmada ergenlik döneminden önce oluşan çatışmaların, ergenlik döneminde ortaya çıkmasıyla birlikte oluşan kazanımlar ile benlik saygısı arasındaki ilişki ortaya konulmaya çalışılacaktır.

1.3.Araştırmanın Hipotezi

Bu çalışmanın ana hipotezi; “14-18 yaş arası ergenlerin psikososyal gelişim dönemi olumlu kazanımları ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü ilişki olduğu” şeklindedir. Bu ana hipotez çerçevesinde aşağıda verilen alt hipotezler oluşturulmuştur.

Alt hipotezler;

- Ergenlik dönemi öncesi gelişim dönemlerinin sağlıklı tamamlanması ile ergenlik döneminde kimlik oluşumu arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.
- Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar, benlik saygısının güçlü bir yordayıcısıdır.
- Ergenlik dönemi öncesi olumlu kazanımlar ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.
- Benlik saygısı ile yaş arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki vardır. Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır.
- Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- Akademik başarı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık vardır.
- Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile aile tipi arasında anlamlı bir ilişki vardır.

2.KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1.1 Ergenliğin Tanımı

Adölesan için kullanılan ergen kelimesi Batı edebiyatında “ergenlik” eşdeğeri olarak kullanılır ve Latince büyüme ve olgunlaşma için kullanılan ergen “adolescere” fiilinin kökünden gelir. Ergenlik, insanlarda gözlenen sürekli değişim ve gelişme olarak tanımlanabilir (Yavuzer,2007). Ergenlik, biyo psikoloji açısından çocukluğun sonu ile çocukluk ve gençlik arasındaki, kamusal yaşamda sorumluluk alma dönemi olan dönemdir. Ergenlik dönemi bireylerin fiziksel, duygusal, bilişsel ve sosyal alanda değişimler yaşadıkları bir süreçtir (Erbil, 2006).

2.1.2.Ergenlik Dönemi ve Özellikleri

Ergenlik dönemi insan hayatı boyunca gelişimin en önemli dönemlerinden biridir ve oldukça fazla duygusal çatışma, davranışsal açıdan güçlüklerle doludur. Bunların yanı sıra dış dünyada gerçekleşen olaylara ilişkin gelişmelerin, etkileşimlerin en yoğun yaşandığı, çocukluk ile yetişkinlik arasındaki en uzun dönem olarak karşımıza çıkmaktadır. Dış dünyadan gelen çeşitli etkileşim ve veri ergenlik dönemini yaşayan birey için yeni deneyimlerin anahtarı olabilmektedir. Şöyle ki; arkadaşlık, var olma ihtiyacı bu dönemde ön plandadır.

Ergen bireyin vücudunda meydana gelen hızlı değişimler, bir anda kendi bedenine uyum sağlama sorununu beraberinde getirmektedir. Bununla birlikte ergen birey bu değişiklikleri bir anlam çerçevesine oturtmadığı anda dış etkenler yani çevresine karşı hal ve hareketlerinde ani çıkışlar, uyumsuzluklar gösterebilmektedir.

Ergenlik çağı insan yaşamının önemli dönemlerinden biri olmasının yanında, dönem içindeki ergenin bakış açısından ise oldukça fazla sorunla karşılaşılacak bir dönemdir. Biyolojik, psikolojik değişiklikler ve değişimlerden kaynaklanan sorunlara sosyal, aile ve okul sorunlarını eklemek gençlik dönemini zorlaştırmaktadır (Avcı, 2006).

Yukarıda saydığımız bu üç alt dönem farklı duygusal, fiziksel ve sosyal gelişim özellikleri göstermektedir. Bu özellikler ergenin toplumsal hayatta var olabilmesi ve varlığını sürdürebilmesini önemli ölçüde etkilemektedir.

2.1.3.Ergenlikte Gelişim Yüzleri

Birey dünyaya geldiği andan itibaren dış dünyaya ayak uydurma güdüsüyle hareket etmektedir. Bedeni ve ruhu zaman içinde gelişim gösterir ve deneyimler merdivenlerini hızla tırmanır. Gelişim hayattaki tüm canlıları bulunduğu ilk noktadan daha ileriye veya geriye taşır. Devrim yaşamın en belirgin ama en gizemli yönüdür.

Ergenlik dönemi, ergenin yetişkin düşüncesine özgü bilişsel yetiler kazandığı bu nedenle de bilişsel gelişim açısından büyük önem taşır. Bilişsel gelişim olarak adlandırılan olgunun, bir gencin dünyayı nasıl gördüğünü ve ailesinin, akranlarının, arkadaşlarının ve öğretmenlerinin üzerinde değil, kalıcı bir etkisi vardır. (Gander & Gardiner, 1993).

Sosyal gelişim, bireyin yaşadığı topluma uygun şekilde davranmayı öğrenme biçimidir. Doğumdan itibaren başlayan bu süreç ilk önce anne baba iletişimi ile başlar ve ömür boyu devam eder (Kulaksızoğlu, 1998).

Cinsel gelişim sürecini birey tek başına yaşamaz. Sosyolojik olarak cinsiyet rollerinin belirlediği bu keskin dönemde toplum ve yaşanan kültür normları etkin rol oynamaktadır. Birey hem içsel hem de dışsal olarak sürekli yeni bir deneyimle karşı karşıya kalmaktadır. Çevresel faktörler, örneğin medyada gösterilen rol modelleri, sosyo-kültürel yapı bireyin bu gelişimini etkilemektedir. Böyle bir karmaşık içinde ilerleyen birey, duygusal olarak etki halindedir. Bu dönemde gözlenebilir duygusal gelişim, duygu durum artışı ve istikrar eksikliği olduğunu belirtmek gerekmektedir (Çiftçi,2003).

Kohlberg'in ahlaki gelişim aşamalarını anlamada insanlar, yalnızca örgün eğitim yoluyla ahlaki değerler elde edemezler. Bu bağlamda, bazı yazarlar bu gelişim aşamalarının doğrudan bireylere öğretilmediğini ve bu ilkelerin aile, hukuk ve ekonomi gibi sistemlerde uygulanabileceğini iddia etmektedir. Çocuklar, çevreleriyle (arkadaşlar ve yetişkinler) iletişim kurduğunda bu ahlaki değerleri öğrenir, uygular ve kabul eder. (Christine,2006).

Kohlberg'in psiko-sosyal gelişim dönemleri anlayışı, nesiller arası gelişim bakımından önem göstermektedir. Gelişim aşamalarını anlayan Kohlberg, insan nesiller arasındaki ilişkiyi vurgular ve belirli bir kültür ve nesildeki yaşamın, insan davranışının ortaya çıkmasında önemli bir etkisi olduğuna inanır.

2.1.4. Ergenlikte Kimlik Oluşumu

Erikson(1968;1980) kuramını, “aşamalı oluşum (epigenetik) ilkesine” dayandırmaktadır. Aşamalı oluşum ilkesi, gelişen her şeyin bir arazi planı olduğu, bu arazi planından çıkan kısımların, her bir parçanın işleyen bir bütün haline gelinceye kadar kendi özel kurallarına sahip olmasıdır.

Aşamalı oluşum ilkesi genetik olarak ilgili bir kavramdır. Rahimde döllenmiş bir yumurtanın gelişiminin temel prensibi açıklanmaktadır: tüm dokular ve organlar zamanla ayrışmaya ve gelişmeye başlar. Uygun doku gelişimi ve sonraki ayrışma aşaması kullanım için bir ortam sağlayacaktır. Gelişim zamanını kaçırılan kumaş belirgin şekilde kırıldı. Bu, gelecekteki uygun doku dokularının gelişimini önler (Dereboy,1993).

Erikson, kademeli oluşum ilkesinin bir kişinin psikolojik ve sosyal gelişimine uyarlanabileceğine inanmaktadır. Ona göre, kişilik gelişimi üst üste sekiz aşamada gerçekleşir. Her aşamada, olumlu ve olumsuz duygular (örneğin temel güvene güvensizlik) veya bir unsur yok edilir ve olgunlaşır. Bu iki duygu arasındaki çatışma, bu aşamada bir kriz meselesidir (Dereboy,1993).

Erikson'a (1968) göre, ergenlikte kimlik krizi yaşamak normal gelişimin bir parçasıdır. Bu kriz dönemi daha önce kabul edilmiş fikirlerin, değerlerin ve inançların gözden geçirilmesini ve ayrıca çeşitli inanç sistemlerinin ve yaşam tarzlarının açıklanmasını içerir. Kriz dönemi, seçilen bir yaşam yoluna ve inanç sistemi ve değerlerine olan bağlılığa yol açmaktadır. Bir kişilik krizinin başarılı bir şekilde ortaya çıkması, önceki gelişim deneyimlerinin bir kombinasyonuna (güven güvensizliği, utanç ve özerklik şüphesi, girişimcilik suçluluğu ve çalışkanlığın yetersizliği) yol açar. Erikson (1968), bireyin kendine uygun bir kimlik kavramına sahip olmasının psikososyal iyi oluş duygusu ile meydana gelebileceğini ifade etmektedir. Ona göre, bir insana ait olma duygusu, gelecekte nereye gittiğinin bilgisi ve ona yakın olan kişilerin kabulü, doğru kimlik kavramını edinmesine yardımcı olmaktadır. Erikson (1968)'a göre, kimlik gelişimindeki başarılı sonuçlar, ergenin “keşfetme” ve “kararlılık” süreçleri ile oluşmaktadır. “Keşfetme” boyutu moratoryumu içeren davranışlardır. Moratoryum, sorumluluk almak için hazır olmayan bir bireyin bu durumu ertelediği ya da kendisine zaman ayırarak bu duruma hazırlandığı süreçtir. Psikososyal moratoryum; Bu, ergenlerin yetişkinliğe ilişkin kararlarını erteledikleri ve bunu henüz dikkate almadıkları anlamına gelir. Bu süre, toplumda belirli bir toleransla ergenlikte ortaya çıkar ve genellikle geçicidir. Bir psikososyal moratoryum, ergenlerin toplumda bir yetişkinin rolünü denedikleri ve gelecekte en uygun

kişilik biçimini seçebilecekleri önemli bir gelişme sürecidir. Birey hayatı boyunca kurduğu iletişim, onun gelecekte nasıl bir insan olacağını belirlemektedir. Deneyimler ile birlikte söz gelimi hayatı boyunca “hatıra rafları” oluşturur ve hayatı boyunca edindiği tecrübelerle serüvenine devam eder. Bireyin olumlu veya olumsuz görüşleri, olaylar karşısında geliştirdiği tepki, mantıksal ve duygusal süreçlerdeki tepkisi kurduğu etkileşimler sonucu oluşmaktadır.

Yapılan bu araştırmanın bu konu başlığında ergenin kendisi ve çevresi bağlamında, psikososyal gelişimi ve kimlik oluşturma süreçleri irdelenecektir. Ergenlikte kimlik oluşumu, deneyimler, duygu düşünce ve yönelimler doğrultusunda gerçekleştiği belirtilecek, kimlik oluşumunu sağlayan birçok etmen arasındaki nüanslar ve paralel düzlemde kurduğu ilişki incelenecektir.

Psikoloji bilimi ve birçok kuramcı bu konuda farklı veya temelde eş değerden gelen görüşler ortaya atmıştır. İnsanın varlığı ne kadar olağan ise onun kimlik gelişimini irdeleyen görüşler o denli olağandır. Özellikle Erik H.Erikson’un görüşleri bu konunun bağlamında önemli bir yer tutmaktadır.

Erikson (1968) bireyin kimlik oluşumu sırasında, savunmasız ve potansiyel kriz, dönüm noktalarının olduğunu ifade etmektedir. Onun görüşlerine göre bu dönemin uygun ve sağlıklı çözümlenmesi, bireyin kişilik gelişimi ve psikososyal gelişiminde büyük katkılar sağlamaktadır. Bu kriz ve gelişmelerin tabiri caizse “tepeden inme” bir şekilde gerçekleşmediğini, daha önceki kriz ve gelişmelerden beslendiği temelini bu yönde olduğu da görüşleri arasında yer almaktadır. Tepeden inme deyiimi, bu konunun başında da belirtildiği üzere, kimlik gelişiminin meydana geldiği ergenlik döneminden önce yer alan çocukluk döneminden bahsedilmektedir. Ve buna ek olarak çocukluk döneminin bireyin ergenlik dönemine kadar ki dönem olduğu ve kimlik gelişimine kronolojik olarak biriktirilen deneyimlerle nitelik kazandırmasından bahsedilmektedir. İnsan varlığında hiçbir şeyin öylesine meydana gelmemesi, ergenlik dönemi için saptanan bulguların çocukluk dönemi özelinde incelenip, farklı veya benzer yönlerin analizini yapmaya itici güç olmaktadır.

Erikson’un görüşlerine yer vermeye devam ederek onun psiko-sosyal gelişimi sekiz dönem içinde değerlendirdiğini belirtmek gerekir. Bu gelişim dönemlerinin özelliği ise olumlu veya olumsuz iki özellikten hangisinin birey tarafından kazanıp kazanılmadığıdır (Arslan ve Arı,2008).

2.1.5.Benlik Saygısı ile Kimlik Oluşumu ilişkisi

Kişiliğin gelişim aşamasında son nokta olan ergenlik insanın kişilik kazanımında bulunan son aşama olarak bilinir. Son çocukluk döneminde yaşayan bir kişi, kişilik entegrasyon sürecini tamamlar ve yetişkinliğe geçer. Bu dönemde entegrasyon sürecinde gerçek bir kimliğin elde edilebileceği beklenmektedir (Seber&Tekin,1984).

Kişinin kimlik başarısı ve kendisini tanıması özellikle ergenlik dönemine ilişkin olan en büyük görevlerden birisidir. Psikososyal gelişim, bir kişinin 12 - 20 yaş arasındaki kişiliğinin meydana gelmesi, analizi ve nihai kararının sonuçlarıyla yakından alakalıdır. Bunun yanı sıra ergenlikte bir dizi problemin ana eksenidir. (Kulaksızoğlu, 1998).

Erik Erikson’un düşüncesine göre gelişim dönemi olan ergenlik döneminin temel gayesi kişisel özdeşlik durumlarının kazanım sürecidir. Kişinin kim olduğunu nereye ait olduğunu bilmek bu düşünceye göre kişinin kendisini bulmaya çalıştığı zamandır. Bununla birlikte, bir aramanın başarısı çeşitli unsurlara bağlıdır. Her şeyden önce, bir kişi yaşamının sınırlayıcı faktörlerini, en önemlisi ait olduğu cinsiyeti, rızasıyla ve hatta gururuyla kabul edilmesi gerekmektedir. Öyle ki kronolojik olarak gençlik dönemi, ergenlik döneminden sonra gelmektedir ve burada ergenlik dönemi daha kapsayıcı bir şekilde bulunmaktadır. Ergenlik döneminin birçok farklı yüzünün olması çalışmanın kapsamında anlatılmak istenmiştir. Öte yandan sosyal bir varlık olan insanın dış dünyayla etkileşimine ergenlik dönemi penceresinden bakılmıştır. Kişi özellikle özdeşliğine ilişkin olarak açık bir düşünceye sahip olabilmesi adına diğer araç özdeşleşme aracıdır. Bu dönem okula başlamadan önce başlar bu dönemde kızlar annesiyle kendisini bir tutarken erkekler ise babaları ile kendilerini bir tutmaya çalışmaktadırlar (Uğurel, 1992).

Erikson (1968), güvensizlik, utanç ve kendiliğinden şüphe duyma, davranışları için suçluluk duygusu ve yeteneklerinin yetersizliği ile büyüyen gençlerin ergenlikten daha fazla kafa karışıklığı yaşayabileceklerini belirtmektedirler. Erikson, hayatın belirli dönemlerinde meydana gelen başarılar ya da başarısızlıklar kişinin benlik duygularında bazı değişikliklere neden olduğunu belirtmişlerdir. Erikson kişilerin gelişimi esnasında hayatlarında sekiz ayrı dönemin olduğu işaret etmiştir, bu dönemlerden birisi olan 12-20 yaş aralığını ergenlik dönemi olarak tanımlamış ve bu dönemde kişilerin ego kimliklerin oluşumu dönemi

olarak belirtmiştir. Bu dönem içinde kişi bir benlik duygusu sahibi olmaya başlar ve ne yapabileceğini ya da neleri yapamayacağını anlamaya başlamaktadır.

3. BULGULAR

Araştırmanın bu kısmı içinde katılı sağlayan kişilere ilişkin olarak sunulmuş olan ölçme araçlarından çıkan sonuçlar gerekli analizler yapılarak verilmiştir. Bu bulgular %95 güven oranları ile 0,05 anlamlılık seviyesi verilmiştir. Bu araştırma kapsamında alınan bilgilerin değerlendirmeleri SPSS 12.0 Statistical Programme for Social Science) Programı tercih edilerek ortaya konulmuştur.

3.1. Örneklem Grubunun Demografik Özelliklerine İlişkin Bulgular

Çalışmanın örneklemine ilişkin olarak; katılımcıların; cinsiyeti, yaşı, medeni durumu, anne ve babalarının hayatta olup olmadığı, kardeş sayısı, aile tipleri (geniş-çekirdek aile), akademik durumu (düşük-orta-yüksek açısından aile yapısı (demokratik-otoriter-koruyucu-reddedici-ilgisiz ve tutarsız), anne ve babalarının eğitim durumları ve anne ve babalarının mesleklerine ait bulgular Çizelge 2’de sunulmaktadır.

Çizelge 3.2: Demografik Özelliklere İlişkin Dağılımlar

	N	Ort.+SS	Med. (Min.-Maks.)
Yaş	194	15,5±1,1	15 (14-19)
Kardeş sayısı	194	2,3±1,03	2 (0-7)

		N	(%)
Cinsiyet	Kız	106	54,9
	Erkek	87	45,1
Anneniz hayatta mı?	Evet	193	99,5
	Hayır	1	0,5
Anne Eğitim Durumu	İlkokul	27	14,6
	Lise	67	36,2
	Ortaokul	20	10,8
	Üniversite	65	35,1
	Yüksek Lisans	6	3,2
Annenizin Mesleği	Memur	2	1,1
	Ev Hanımı	96	52,5
	Emekli	7	3,8
	Diğer	78	42,6

		N	(%)
Babanız hayatta mı?	Evet	185	97,9
	Hayır	4	2,1
Baba Eğitim Durumu	İlkokul	14	7,7
	Lise	71	38,8
	Ortaokul	16	8,7
	Üniversite	73	39,9
	Yüksek Lisans	9	4,9
Baba Mesleği	Memur	4	2,2
	Emekli	15	8,1
	Diğer	166	89,2
	Çalışmıyor	1	0,5
Aile Tipi	Geniş Aile	19	9,8
	Çekirdek Aile	175	90,2
Akademik Başarı	Düşük	6	3,2
	Orta	126	66,3
	Yüksek	58	30,5

Çizelge 2’de sunulan veriler göre; çalışmaya 194 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması $15,5 \pm 1,1$ ’dir ve katılımcıların 106’sı (%54,9) kadın, 87’si (%45,1) erkektir. Öğrencilerin kardeş sayısı ortalama $2,3 \pm 1,03$ ’dir. Öğrencilerin %99,5’inin annesi, %97,9’unun babası hayattadır. Annelerin 67’sinin (%36’2) eğitim durumu lise iken 96’sı (%52,5) ev hanımıdır. Babalarının 73’ünün (%39,9) eğitim durumu üniversite iken 166’sının (%89,2) mesleği diğerdir. Öğrencilerin 175’inin (%90,2) aile tipi çekirdek ailedir. 126 (%66,3) öğrencinin akademik başarı durumu ortadır. 94’ünün (%48,7) anne baba tutumu açısından aile yapısı demokratiktir.

Bu çalışmanın 1. araştırma sorusu “Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar, ergenlik dönemindeki benlik saygısını yordamakta mıdır?” şeklindedir. Araştırma sorusuna yanıt aramak için çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 3’de sunulmuştur.

Çizelge 3.3: Benlik Saygısına İlişkin Çoklu Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	Standart Hata	Beta	T	P	İkili r	Kısmi r
Sabit	25,816	2,740	-	9,422	,000	-	-
Özerklik	-,028	,071	-,037	-,403	,688	-,210	-,036
Güven	-,288	,058	-,434	-4,943	,000	-,487	-,406
Girişimcilik	,193	,048	,331	4,061	,000	,227	,343
Çalışkanlık	-,061	,067	-,087	-,905	,367	-,230	-,081
Kimlik	-,071	,055	-,107	-1,289	,200	-,146	-,115
R=0,57		R ² =0,33					
F=12,26		p=0,00					

Çizelge 3 incelendiğinde;

R=0,57, R²=0,33 olarak bulunmuştur.

Standardize edilmiş regresyon katsayısına göre (beta) yordayıcı değişkenlerin benlik saygısı üzerindeki görece önem sırası; 1- Girişimcilik kazanımı, 2- Güven kazanımı, 3-Çalışkanlık kazanımı, 4- Özerklik kazanımı ve 5-Kimlik kazanımı şeklindedir.

Regresyon katsayılarının anlam ifade etmesine ilişkin olarak t-testi sonuçlarına bakıldığında girişimci olma ve güven kazanılması ile alakalı olarak benlik saygısı üzerinde güven veren bir yordayıcı olduğu ortaya çıkmaktadır.

Bu çalışmanın 2. araştırma sorusu “Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile ergenlik dönemindeki benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştur. “Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile ergenlik dönemindeki benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?” sorusuna yanıt aramak için Spearman sıra farkları korelasyon işlemi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 3’te sunulmuştur.

Çizelge 3.4: Ergenlik Dönemi Öncesi Kazanımlar ve Kimlik Kazanımı ile Benlik Saygısı Arasındaki İlişki

		Coopersmith Özsaygı	Güven	Özerklik	Girişimcilik	Çalışkanlık	Kimlik
Coopersmith Özsaygı	R	1,000	-0,464	-0,198	0,269	-0,228	-0,175
	P		<0,001	0,010	0,001	0,003	0,024
Güven	R	-0,464	1,000	0,380	-0,007	0,448	0,161
	P	<0,001	<0,001	<0,001	0,932	<0,001	0,042
Özerklik	R	-0,198	0,380	1,000	0,228	0,297	0,144
	P	0,010	<0,001		0,003	<0,001	0,058
Girişimcilik	R	0,269	-0,007	0,228	1,000	0,211	0,142
	P	0,001	0,932	0,003		0,007	0,067
Çalışkanlık	R	-0,228	0,448	0,297	0,211	1,000	0,247
	P	0,003	<0,001	<0,001	0,007		0,001
Kimlik	R	-0,175	0,161	0,144	0,142	0,247	1,000
	P	0,024	0,042	0,058	0,067	0,001	

Çizelge 3 incelendiğinde;

Benlik saygısı ile ergenlik dönemi öncesi kazanımlarından olan; Özerklik ve Çalışkanlık ve Kimlik kazanımları arasında negatif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki,

Benlik saygısı ile ergenlik dönemi kazanımlarından olan Kimlik kazanımı arasında negatif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki,

Benlik saygısı ile ergenlik dönemi öncesi kazanımlarından olan Girişimcilik kazanımı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki,

Benlik saygısı ile ergenlik dönemi öncesi kazanımlarından olan Güven kazanımı arasında negatif yönlü orta düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. (Spearman's rho $p < 0,05$).

Bu çalışmanın 3. araştırma sorusu "Benlik saygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştur. "Benlik saygısı ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna yanıt aramak için Spearman sıra farkları korelasyon işlemi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 5'te sunulmuştur.

Çizelge 3.5: Benlik Saygısı İle Yaş Arasındaki İlişki

		Coopersmith Özsaygı
Yaş	r	0,067
	p	0,376

Spearman's rho p

Çizelge 5 incelendiğinde yaş ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Bu çalışmanın 4. araştırma sorusu "Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştur. "Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna yanıt aramak için Spearman sıra farkları korelasyon işlemi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 6'da sunulmuştur.

Çizelge 3.6: Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş arasındaki ilişki

		Erikson_Total	Güven	Özerklik	Girişimcilik	Çalışkanlık
Yaş	r	0,172	0,204	0,024	0,030	0,111
	p	0,043	0,007	0,747	0,695	0,144

Spearman's rho p

Çizelge 6 incelendiğinde yaş ile güven, özerklik, girişimcilik, çalışkanlık ve kimlik kazanımı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde anlamlı ilişki olduğu tespit edilmiştir (Spearman's rho $p < 0,05$).

Bu çalışmanın 5. araştırma sorusu "Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştur. "Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile yaş grupları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?" sorusuna yanıt aramak için MannWhitney U testi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 7'de sunulmuştur.

Çizelge 3.7: Ergenlik Dönemi Öncesi Kazanımlar İle Yaş Grupları Arasındaki İlişki

	14-15 (n=103)	16-17 (n=83)	18-19 (n=8)	P
	Ort.±SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.±SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.±SS Med. (Min.-Maks.)	
Güven	33,9±5,4 34 (12-47)	36,1 16±5,2 36 (25-49)	37,6±5,8 35 (31-48)	0,036
Özerklik	35,7±5,3 36 (12-53)	36,1±4,04 36 (27-48)	35±4,6 34 (30-43)	0,674
Girişimcilik	38,9±6,3 39 (12-54)	39,9±5,3 40 (21-52)	39,2±8,7 39 (28-50)	0,621
Çalışkanlık	35,9±5,5 36 (12-52)	37,1±5,06 37 (24-51)	38,1±3,6 39 (31-42)	0,201
Post-Hoc Karşılaştırma*		14-15 vs. 16-17	14-15 vs. 18-19	16-17 vs. 18-19
Güven		0,015	0,131	0,580

Kruskal Wallis p, Mann-Whitney U p*

Çizelge 7 incelendiğinde; yaş gruplarına göre Güven dağılımı açısından istatistiksel anlamlı farklılık vardır (Kruskal Wallis $p < 0,05$). Post-Hoc ikili karşılaştırma sonuçlarına göre 14-15 ve 16-17 yaş grupları arasında güven dağılımı açısından istatistiksel anlamlı farklılık vardır (Mann-Whitney U $p < 0,016$ Bonferroni düzeltmesi). 16-17 yaş grubunun güven ortalaması 14-15 yaş grubundan daha yüksektir.

Bu çalışmanın 6. araştırma sorusu “Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştu. “Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aramak için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 8’de sunulmuştur.

Çizelge 3.8: Ergenlik Dönemi Öncesi Kazanımlar İle Cinsiyet Arasındaki Farklılık

	Kız	Erkek	P
	Ort.+SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.+SS Med. (Min.-Maks.)	
Erikson Toplam	185,8±12,9 187 (145-218)	184,8±24,1 185,5 (60-242)	0,998
Güven	34,9±5,3 35 (17-49)	35,01±5,6 35 (12-49)	0,947
Özerklik	35,8±4,03 36 (20-44)	35,9±5,6 36 (12-53)	0,876
Girişimcilik	38,9±4,9 39 (26-54)	40,2±6,9 41 (12-52)	0,032
Çalışkanlık	37,1±4,6 37 (26-52)	35,8±5,9 36 (12-51)	0,214
Kimlik	39,3±3,9 39 (29-49)	37,9±6,7 39 (12-51)	0,559

Mann-Whitney U p

Çizelge 8 incelendiğinde cinsiyete ile ergenlik dönemi öncesi kazanımlardan biri olan girişimcilik kazanımı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olduğu görülmektedir (Mann-Whitney U p<0,05). Erkeklerin girişimcilik ortalaması kızlardan anlamlı olarak daha yüksektir.

Bu çalışmanın 7. araştırma sorusu “Benlik saygısı ile akademik başarı arasında anlamlı farklılık var mıdır?” şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştu. “Benlik saygısı ile akademik başarı arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aramak için Kruskal Wallis testi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 9’da sunulmuştur.

Çizelge 3.9: Benlik Saygısı ile Akademik Başarı Arasındaki Farklılık

	Düşük	Orta	Yüksek	P
	Ort.+SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.+SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.+SS Med. (Min.-Maks.)	
Coopersmith Özsaygı	12,8±4,8 14,5 (7-19)	17,1±3,6 18 (6-23)	17,5±3,4 18,5 (8-23)	0,053

Çizelge 9 incelendiğinde akademik başarı ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir (p>0,05).

Bu çalışmanın 8. araştırma sorusu “Benlik saygısı ile aile tipi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştu. “Benlik saygısı ile aile tipi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aramak için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 10’da sunulmuştur.

Çizelge 3.10: Benlik Saygısı İle Aile Tipi Arasındaki Farklılık

	Geniş	Çekirdek	P
	Ort.+SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.+SS Med. (Min.-Maks.)	
Coopersmith Özsaygı	16,8±4,1 18,5 (7-22)	17,1±3,6 18 (6-23)	0,931

Mann-Whitney U p

Benlik saygısı ile aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (Mann-Whitney U p>0,05).

Bu çalışmanın 9. araştırma sorusu “Benlik saygısı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştu. “Benlik saygısı ile cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aramak için Mann Whitney U testi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 11’de sunulmuştur.

Çizelge 3.11: Benlik Saygısı İle Cinsiyet Arasındaki Farklılık

	Kız	Erkek	P
	Ort.±SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.±SS Med. (Min.-Maks.)	
Coopersmith Özsaygı	16,8±3,6 17 (6-23)	17,4±3,7 19 (7-23)	0,187

Mann-Whitney U p

Benlik saygısı ile aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (Mann-Whitney U $p>0,05$).

Bu çalışmanın 10. araştırma sorusu “Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile aile tipi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” şeklindedir. Verilerin analizi bölümünde verilerin normal dağılmadığı bilgisi sunulmuştu. “Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile aile tipi arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?” sorusuna yanıt aramak için Mann Whiney U testi yapılmıştır. Sonuçlar Çizelge 12’de sunulmuştur.

Çizelge 3.12: Ergenlik Dönemi Öncesi Kazanımlar İle Aile Tipi Arasındaki Farklılık

	Geniş	Çekirdek	P
	Ort.±SS Med. (Min.-Maks.)	Ort.±SS Med. (Min.-Maks.)	
Güven	36,06±4,9 35 (28-46)	34,9±5,5 35 (12-49)	0,448
Özerklik	37,6±4,6 36 (31-48)	35,7±4,7 36 (12-53)	0,302
Girişimcilik	39,7±6,6 38 (28-52)	39,4±5,9 40 (12-54)	0,845
Çalışkanlık	39,4±6,2 39 (28-51)	36,2±5,1 36 (12-52)	0,061
Kimlik	38,1±6,3 39 (22-51)	38,8±5,3 39 (12-49)	0,562

Mann-Whitney U p

Ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile aile tipi arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık yoktur (Mann-Whitney U $p>0,05$).

5. TARTIŞMA ve SONUÇ

5.1. Tartışma ve Sonuç

Bu bölümde 14-18 yaş arası ergenlerin, ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile benlik saygısı arasındaki ilişki tartışılmıştır. Ayrıca ergenlik dönemi öncesi kazanımlar ile benlik saygısı, farklı değişkenler açısından da ele alınarak literatür doğrultusunda tartışılmıştır.

Çalışmaya 194 kişi katılmıştır. Katılımcıların yaş ortalaması $15,5\pm 1,1$ ’dir ve katılımcıların 106’sı (%54,9) kızı 87’si (%45,1) erkektir. Öğrencilerin kardeş sayısı ortalama $2,3\pm 1,03$ ’dir. Öğrencilerin %99,5’inin annesi, %97,9’unun babası hayattadır (Çizelge: 3.2).

Bir anlamda, benlik kavramı, bireyin kendi benliğinin, başka bir deyişle kendi kimliğinin farkında olduğudur. Benlik, bir insanın kendini nasıl gördüğüdür. Bir kişi kendini yüzlerce sıfatla değerlendirebilir. Bu kişisel derecelendirmelerin bazıları olumlu ve olumsuz olabilir. Öğrencinin kendi imajının pozitif mi yoksa negatif mi olduğunu bilmek önemlidir. Çünkü öğrencinin kendini algılaması büyük ölçüde zihinsel sağlığı, kariyer seçimi ve okuldaki başarısı ile ilgilidir (Dinç,1992).

Bu çalışmada, psikososyal gelişim süreçlerinden biri olan girişimcilik kazanımı, cinsiyete göre anlamlı bir farklılık göstermektedir. Erkek ergenlerin girişimcilik ortalaması kızlardan yüksek çıkmıştır (Çizelge: 3.8).

Bahsi geçen sonuçlar, bu araştırmanın, erkeklerin kızlara göre “girişimciliğe karşı suçluluk” dönemini daha iyi geçirdiği bulgusunu destekler nitelikte değildir. Erkeklerle, toplumda kızlara nazaran daha çok değer verilmesi ve kız çocuklara göre daha özgür yetiştirilmesi, onların girişkenliklerinin, kız ergenlere göre daha yüksek olmasını sağlayabilmektedir.

Her ne kadar erkeklerin girişimcilik özellikleri kızlardan daha yüksek olsa da benlik saygısı ile cinsiyet arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır (Çizelge:3.11). Baybek ve Yavuz’un (2003) araştırmasının sonuçları da bu bulguyu destekler niteliktedir. Kızlar ile erkeklerin benlik saygısı

arasında fark olmamasına rağmen ne yazık ki kızlar girişken özellik gösterememektedir. Bu durum da yine toplumun kızlara ve erkeklere attığı rolden kaynaklanmaktadır.

Bu çalışmada, güven kazanımının, benlik saygısı üzerinde anlamlı bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Bireylerde, girişkenliğin ve güven duygusunun oluşması, benlik saygısının oluşmasında bir faktör olarak görülmektedir (Çizelge:3.3). Buna göre benlik saygısının oluşumundaki en önemli faktör girişimciliktir. Çizelge 3'e göre de benlik saygısı ile ergenlik dönemi öncesi kazanımlarından olan; Özerklik ve Çalışkanlık ve Güven kazanımları arasında negatif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki; Girişimcilik kazanımı arasında pozitif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki ve ergenlik dönemi kazanımlarından olan Kimlik kazanımı arasında negatif yönlü zayıf düzeyde bir ilişki bulunmaktadır.

Yaş gruplarına bakıldığında 16-17 yaş grubunun güven ortalaması, 14-15 yaş grubundan daha yüksektir (Çizelge:4.7).

Araştırmaya katılan öğrencilerin 175'inin (%90,2) aile tipi çekirdek ailedir (Çizelge:3.2). Benlik saygısının, ailenin çekirdek ya da geniş olması açısından göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya çıkmamıştır (Çizelge: 3.10). Ayrıca ergenlik dönemi öncesi kazanımlarda da aile tipine göre bir farklılık gözlenmemiştir (Çizelge: 3.12).

126 (%66,3) öğrenci, akademik başarı durumunu orta düzeyde olarak ifade edilmiştir (Çizelge:3.2). Öğrencilerin büyük çoğunluğunun akademik başarısı orta düzeyde olmasına rağmen akademik başarı durumu ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık yoktur. (Çizelge:3.9). Öğrencilerin akademik başarısı gerek düşük, gerek orta, gerekse de yüksek olsun, bu durum benlik saygıları üzerinde bir etki yaratmamaktadır. Bu bulguyu desteklemeyen çalışmalar da vardır.

Akça (2012), Dinç (1992), Hatipoğlu (1996), Yavuzer (2000), ve Sarıkaya (2015) ise cinsiyet ile benlik saygısı arasında anlamlı bir farklılık olduğunu ortaya koymuştur. Erkeklerin benlik saygısı düzeylerinin, kızlardan daha yüksek olduğunu ifade etmişlerdir.

Katılımcıların yaş ortalaması 15,5±1,1'dir (Çizelge:3.2).Bu araştırmaya göre yaş ile benlik saygısı arasında pozitif yönlü ve düşük düzeyde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir (Çizelge:3). Sarıkaya (2015) da yaş değişkeni ile benlik saygısı arasında anlamlı bir ilişki olduğunu, yaşın arttıkça benlik saygısının da artış gösterdiğini belirtmiştir. Bireyin kendisinin farkına varması problemlere ilişkin olarak bazı ön görüşler geliştirmesi özellikle kendini tanıması bakımından oldukça önem taşımaktadır (Özbay, 2000). Bireylerin yaşları arttıkça kendilerini daha fazla tanıdıkları, kendilerinin daha fazla farkında oldukları, bu sebeple de benlik saygılarında zamanla artış gösterdiği düşünülmektedir. Fakat bu bulguyu desteklemeyen araştırma sonuçları da literatürde yer almaktadır. Yüksekaya (1995) ve Durak (1997)'in araştırmalarında yaş değişkeni ile benlik saygısı arasında bir farklılık bulunmamaktadır.

Genel anlamda yapılan araştırmalar kapsamında elde edilmiş olan bulgular ile araştırma kapsamında olan bulgular arasında doğru orantılı oldukları anlaşılmaktadır.

KAYNAKÇA

Akça, Z. K. (2012). Genç Yetişkinlikte Algılanan Anne Baba Tutumlarının, Kendini Toparlama Gücü ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*

Aksüt, M, Batur., Z., (2007), İnternet Perspektifinde Ergenlerin Sosyalleşme ve İletişim Kurma Süreci, *Akademik Bilişim Konferans Bildirisi, Kütahya, Yenidoğan Cilt ve Kırtasiye Mal. Tic. Ltd. Şti., s.39-43.*

Arslan, E.,Arı,R. (2008). Erikson'un Psikososyal Gelişim Dönemleri Ölçeğinin Türkçe'ye Uyarlama,Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışması, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, S:19, s.54-60*

Avcı, M. (2006). Ergenlikte Toplumsal Uyum Sorunları, *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Cilt:7, Sayı:1.*

Baybek, H. ve Yavuz, S. (2003). Muğla Üniversitesi Öğrencilerinin Benlik Saygılarının İncelenmesi. *II. Uluslararası Hemşirelik Kongresi, İzmir*

Christine M. Ross,A.(2006).Qualitative Study Exploring Characteristics of Churches Committed to Intergenerational Ministry, *Saint Louis University, A Bell Howel Information Company, University Microfilms International, s. 29.*

- Çankaya, B.** (2007). Lise I. ve II. Sınıf Öğrencilerinin Algılanan Benlik Saygısının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi. *Ankara: Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Çiftçi, N.**(2003). “Kohlberg’in Bilişsel Ahlâk Gelişimi Teorisi: Ahlâk ve Demokrasi Eğitimi”, *Değerler Eğitimi Dergisi*, S.1, s. 43-76.
- Dereboy, I.F.** (1993). *Kimlik Bocalaması, Anlamak, Tanımak, Ele Almak.* Malatya: Özmert Ofset.
- Dinç, F.** (1992). Cinsiyetleri Farklı Lise Öğrencilerinin Benlik Algısı Düzeylerinin Özsayı Düzeylerine Etkisi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Durak, H.** (1997). Ankara Meslek Yüksek Okulu Öğrencilerinin Özsayı Düzeyleri ile Denetim Odağı Arasındaki İlişki. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Erbil, N., Divan, Z., Önder, P.** (2006), Ergenlerin Benlik Saygısına Ailelerinin Tutum ve Davranışlarının Etkisi, *Aile ve Toplum Dergisi-Temmuz-Ağustos-Eylül, Yıl:8, C. 3, S:10 ,s.7-14*
- Erikson, E.H.** (1968). *Identity: Youth and Crisis*, New York: W.W.Norton&Company,Inc.
- Gander, M.J. & Gardiner H.W.** (1993). *Çocuk ve Ergen Gelişimi.* B. Onur (Ed). Ankara: İmge Yayınevi
- Hatipoğlu, Z.** (1996). Ergenlik Çağındaki Öğrencilerin Benlik Tasarım Düzeyleri ile Algılanan Anne Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.*
- Kulaksızoğlu, A.** (1998). *Ergenlik Psikolojisi.* Remzi Yayınevi: İstanbul.
- Özbay,H. & Öztürk., E.** (1992). *Gençlik.* İstanbul: İletişim Yayınları
- Özbay, H.M.** (2000). Ruh sağlığı ve hastalıkları kliniğine başvuran ergenlerin kendilerini algılamalarıyla başvurmayanların kendilerini algılamalarının karşılaştırılması. *(Yayınlanmamış doktora tezi.) Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü*
- Sarıkaya, A.** (2015). 14-18 Yaş Arası Ergenlerin Benlik Saygısı ve Psikolojik Dayanıklılık Düzeyleri Arasındaki İlişki. *İstanbul Bilim Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.*
- Seber, G.,Tekin, D.** (1984) Ergenliğe Özgü Sorunlar Üzerinde Bir Araştırma. *Eskişehir: Anadolu Tıp Dergisi*, S.6(1)
- Uğurel, Ş.R.** (1992).*Gençlik Psikolojisi.* İstanbul: Evrim Matbaacılık.
- Yavuzer, H.** (2000). *Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Kadar Çocuk Psikolojisi.* İstanbul: Remzi Kitabevi, İstanbul.
- Yavuzer, H.**(2007),*Çocuk Psikolojisi*,Remzi Kitabevi.,16.Basım,İstanbul,s.277.
- Yüksekkaya, S.** (1995). Üniversite Öğrencilerinde Benlik Saygısının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Yayınlanmamış Doktora Tezi. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*